

SPIS TREŚCI

	strona
WSTĘP	9
ZAŁOŻENIA METODOLOGICZNE I BADAWCZE. ANALIZA POJĘCIA "ZAWÓD"	13
Rozdział I	
PRACA I ZAWÓD MARYNARSKI W HISTORYCZNYM PROCESIE POWSTANIA I PRZEOBRAŻEN	31
1. Praca na statkach żaglowych	31
1.1. Geneza pracy marynarskiej	32
1.2. Wynalazek napędu żaglowego	34
1.3. Organizacja i rodzaje prac na żaglowcach	38
1.4. Warunki egzystencji załóg	47
2. Praca na statkach zmechanizowanych	54
2.1. Przeobrażenia w czynnościach marynarskich	54
2.2. Wpływ techniki na struktury społeczne załóg	58
2.3. Nowy czynnik psychologiczny pracy marynarskiej	64
2.4. Warunki bytowe załóg statków zmechanizowanych	66
3. Kształtowanie się zawodu marynarskiego	69
3.1. Statek terenem pracy zarobkowej	70
3.2. Kapitan i załoga w zawodowo-społecznych stosunkach pracy	74
3.3. Wyznaczniki zawodu marynarskiego	80
3.4. Wpływ kwalifikacji na funkcjonowanie zawodu marynarskiego	83
Rozdział II	
CZYNNOŚCIOWE I SOCJOLOGICZNE SKŁADNIKI ZAWODU MARYNARSKIEGO	88
1. Specjalizacja pracy na statkach współczesnych	88
1.1. Ogólny podział załogi	88
1.2. Przegląd czynności na stanowiskach pracy	93
1.3. Organizacja pracy w okresie doby	100

2. Socjologiczna spójność pracy i zawodu marynarskiego	103
2.1. Słowo "marynarz" w rozumieniu potocznym	104
2.2. Czynniki scalające pracę na statkach w zawód	107
2.3. Marynarze i załoga statku w przepisach prawa morskiego	112
2.4. Elementy składowe pojęć "praca marynarska", "załoga statku" i "załoga statku"	118

Rozdział III

WYKONYWANIE ZAWODU MARYNARSKIEGO W WARUNKACH WSPÓŁCZESNEJ ŻEGLUGI	121
---	-----

1. Charakterystyki techniczno-przestrzenne statku	121
1.1. Typy statków transportowych	122
1.2. Pomieszczenia pracy marynarskiej	131
1.3. Pomieszczenia socjalno-bytowe załogi	135
1.4. Normy socjalno-bytowe a standard floty polskiej	140
2. Wpływ pracy na zdrowie marynarzy	145
2.1. Szkodliwości środowiska pracy	147
2.2. Choroby w zawodzie marynarskim	154
2.3. Kryteria zdrowia do pracy na statkach	160

Rozdział IV

SYSTEM SPOŁECZNY NA STATKU	167
1. Właściwości systemowe załogi	167
1.1. Pojęcie systemu społecznego	167
1.2. Specyfika załogi statku	170
1.3. Struktura zależności i role sformalizowane	172
1.4. Nieformalne elementy systemu	186
2. Psychologiczne podłoże ról spontanicznych	188
2.1. Charakterystyka ról spontanicznych	189
2.2. Wyrównywanie postaw międzyosobniczych	192
2.3. Zjawiska psychopatologiczne w załodze	195
2.4. Psychologiczne fazy rejsu długiego	200
2.5. Modele życia załogi poza pracą	203
3. Analiza władzy kapitańskiej	205
3.1. Style władzy na statku	206
3.2. Obecny status kapitana	208
3.3. Władza na statku w opiniach kapitanów	211
3.4. Problemy samorządności załogi	214
3.5. Władza kapitana w nowym stylu	219

Rozdział V

ZAWÓD MARYNARZA W ASPEKCIE PRZEPISÓW KWALIFIKACYJ- NYCH, ORGANIZACJI SZKOLNICTWA I RUCHU ZWIĄZKOWEGO	225
1. Wymagania kwalifikacyjne w zawodzie marynarskim	225
1.1. Dyplom jako wyznacznik stanowiska	225
1.2. Zagadnienie bezpiecznej żeglugi	227
1.3. Dyplomy i stanowiska na statkach w różnych pań- stwach	232
1.4. Kwalifikacje psychospołeczne	239
1.5. Polskie wymagania kwalifikacyjne	241
1.6. Kwalifikacje na statkach zautomatyzowanych	252
2. Szkolnictwo morskie	255
2.1. Systemy kształcenia na świecie	255
2.2. Rys historyczny szkolnictwa polskiego	266
2.3. Wyższe szkoły i licea morskie	271
2.4. Wychowanie morskie w internacie	277
3. Zawodowy ruch związkowy	281
3.1. Cele zawodowego ruchu marynarzy	281
3.2. Ruch marynarzy polskich do 1945 roku	284
3.3. Działalność związków zawodowych marynarzy w PRL	289
3.4. Subkultura marynarska w systemie informacji i oświaty	297

Rozdział VI

MARYNARZE JAKO KATEGORIA ZAWODOWA	301
1. Wybrane charakterystyki środowiska marynarskiego	301
1.1. Początki środowiska marynarzy polskich	303
1.2. Podstawowe cechy demograficzne i zawodowo-spo- łeczne	307
1.3. Wnioski prognostyczne	317
2. Warunki rodzinne marynarzy	327
2.1. Rodzina w środowisku marynarskim	328
2.2. Rodzina marynarska w środowisku lokalnym	335
2.3. Problemy wychowawcze	336
2.4. Opinie marynarzy i ich żon o rodzinie	341

Rozdział VII

CZAS WOLNY MARYNARZY	345
1. Charakterystyka czasu wolnego w zawodzie marynar- skim	345
1.1. Wartości i wyznaczniki czasu wolnego	345

1.2. Niektóre odmienności czasu wolnego marynarzy	350
1.3. Zasoby czasu wolnego marynarzy w warunkach życia na statku i na lądzie	358
2. Czynności wczasowe w rejsie	367
2.1. Charakterystyka form wczasowych	368
2.2. Ocena życia wczasowego załóg	381
2.3. Czas wolny w portach obcych	383
3. Wczasowanie w warunkach lądowych	386
3.1. Potrzeby ludyczne	386
3.2. Wypoczynek w domu	388
3.3. Wczasowanie poza domem	392
3.4. Wzorce wczasowania na lądzie	397
 Rozdział VIII	
ZAWÓD MARYNARSKI W OPINII SPOŁECZNEJ	401
1. Marynarze o swoim zawodzie	401
1.1. Zarobki za prace na statkach	404
1.2. Poczucie stabilności zawodowej	408
1.3. Prestiż zawodowo-społeczny marynarzy	411
1.4. Wzorzec osobowości marynarza	412
1.5. Wypowiedzi marynarzy innych bander	414
2. Ocena zawodu przez środowiska niemarynarskie	416
2.1. Prestiż marynarzy a użyteczność ich zawodu	418
2.2. Młodzież o zawodzie marynarza	424
2.3. Motywy wyboru pracy na statku	428
 Rozdział IX	
OSOBOWOŚCI MARYNARSKIE	436
1. Motywacyjne podłoże osobowości marynarskich	436
1.1. Motywy i osobowość na tle wyboru pracy na statku	438
1.2. Warunki zaspokajania potrzeb na statku	440
1.3. Wpływ stresu na osobowość marynarza	446
2. Adaptacja zawodowa marynarzy w analizie psychologicznej	450
2.1. Zróżnicowania w rozwoju zawodowym marynarzy	452
2.2. Integracja zawodowa na statku	454
2.3. Typy osobowości marynarskich	456
3. Procesy wychowawcze w zawodzie marynarskim	462
3.1. Podstawowe zadania i problemy pedagogiki marynarskiej	464

3.2. Zakresy badawcze pedagogiki marynarskiej	468
3.3. Wychowanie a ideologia zawodu marynarskiego	473
3.4. Wybrane przykłady morskiej preorientacji zawodowej	480

Rozdział X

ZAWÓD MARYNARSKI W PERSPEKTYWIE PRZYSZŁOŚCI	485
---	-----

1. Załogi statków zautomatyzowanych	485
-------------------------------------	-----

1.1. Automatyzacja statków -- zadania i problemy	486
--	-----

1.2. Automatyzacja a redukcja załóg	494
-------------------------------------	-----

1.3. Kwalifikacje załóg w przyszłości	500
---------------------------------------	-----

2. Przyszłościowy układ w relacji statek-człowiek-ład	504
---	-----

2.1. Nowe czynniki selekcji zawodowej	506
---------------------------------------	-----

2.2. Optymalizacja integracji społecznej załogi	508
---	-----

2.3. Przyszłościowa koncepcja architektury statku	511
---	-----

2.4. Czas wolny marynarzy w przyszłości	515
---	-----

2.5. Środowisko marynarzy w przyszłości	517
---	-----

BIBLIOGRAFIA	520
--------------	-----

SEAMAN'S PROFESSION IN THE MERCHANT FLEET	534
---	-----

DER SEEMANNBERUF IN DER TRANSPORTFLOTTE	537
---	-----